

Autisták Országos Szövetsége

1053 Budapest, Fejér Gy. u. 10.

Tel.: 06-1-354 1073

E-mail: info@esoember.hu

Web: www.esoember.hu

Az Autisták Országos Szövetségének véleménye a nemzeti felsőoktatási törvény tervezetéről

1. Felsőoktatás működésének alapelvei (I.rész, I.fejezet)

A jelenleg hatályos jogszabállyal szemben a tervezet nem tartalmazza a felsőoktatás működésének alapelvei között az egyenlő bánásmód követelményének megtartásának kötelezettségét. Javasoljuk, hogy a tervezetbe is kerüljön be a 2005. évi CXXXIX. törvényben 9.§-a szerinti alábbi tartalom:

„(1) A felsőoktatás szervezésében, irányításában, működtetésében, feladatainak végrehajtásában közreműködők a hallgatókkal, az oktatókkal és a felsőoktatásban dolgozókkal kapcsolatos döntéseik, intézkedéseik meghozatalakor az egyenlő bánásmód követelményét kötelesek megtartani.

(2) Az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének következményeit orvosolni kell, amely azonban nem járhat mások jogainak megsértésével, csorbításával.

(3) Az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének orvoslására – a hallgatókat ért sérelem esetén – az e törvényben szabályozott eljárás keretében kerülhet sor. Az eljárás lefolytatása nem zárja ki a személyhez fűződő jogok bíróság előtt történő érvényesítésének lehetőségét, illetőleg más, a felelősség és jogkövetkezményeinek megállapítására alkalmas eljárás megindítását, beleértve az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését ellenőrző közigazgatási szerv előtti eljárást.

(4) Az (1)–(3) bekezdés alkalmazása során az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: egyenlő bánásmódról szóló törvény) rendelkezéseit is alkalmazni kell.”

2. Hallgatói jogviszony (IV.rész, XI.fejezet)

A tervezet 40.§-a tartalmazza az alapképzésre történő felvétel feltételeit. A jogszabálytervezet nem tartalmazza a fogyatékossgal élő jelentkezők felvételi eljárásának speciális szabályait. A fogyatékossgal élő emberek esélyegyenlőségének biztosítása érdekében javasoljuk, hogy az említett paragrafus az alábbiak szerint kerüljön bővítésre:

*„40. § (2) Az alapképzésre, (osztatlan képzésre) történő felvétel feltétele az érettségi vizsga és a külön jogszabályban meghatározott felvételi vizsga valamint legalább egy „C” típusú középfokú államilag elismert – középfokú (B2 szintű) általános nyelvi, komplex – vagy azzal egyenértékű nyelvvizsga sikeres teljesítése. **A fogyatékossgal élő jelentkezőket szükség esetén mentesíteni kell a nyelvvizsga vagy annak egy része, illetőleg szintje alól.***

Autisták Országos Szövetsége

1053 Budapest, Fejér Gy. u. 10.

Tel.: 06-1-354 1073

E-mail: info@esoember.hu

Web: www.esoember.hu

A felsőoktatási intézmény a felvételt szóbeli felvételi vizsgakövetelmény, illetve egészségügyi-, szakmai-, vagy pályaalakmassági követelmények – egészségügyi, szakmai alkalakmassági, pályaalakmassági vizsgálat, illetve vizsga – teljesítéshez kötheti. „Amennyiben a felsőoktatási intézmény a felvételi kérelem elbírálásához e törvény felhatalmazása alapján vizsgán való részvételt ír elő, fogyatékkal élő jelentkező esetén a középiskolai tanulmányok során nyújtott mentesítést, a vizsgázás sajátos formáját biztosítani kell. Megilleti ez a jog azt is, akinek a középiskolai tanulmányai során nem biztosítottak ilyen lehetőségeket, de igazolja, hogy fogyatékkal élő.

A fogyatékkal megállapításának és igazolásának rendjét a Kormány határozza meg.”

Javasoljuk továbbá a tervezet 41.§-ának bővítését is az alábbiak szerint:

„41. § (1) A Kormány

a) hátrányos helyzetű hallgatói csoport,

b) gyermekük gondozása céljából fizetés nélküli szabadságon lévők, terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban vagy gyermekgondozási díjban részesülők,

c) fogyatékkal élő jelentkezők csoportjához tartozók,

d) nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó jelentkezők csoportjához tartozók

esélyegyenlőségét az államilag támogatott hallgatói létszám, a felvételi vizsga teljesítési feltételeinek meghatározása során biztosítja, melynek érdekében előnyben részesítési követelményt állapíthat meg.”

A 2005. évi CXXXIX. törvény részletesen felsorolja a hallgatók egyéni jogait. Jelen tervezetben csupán annyi szerepel, hogy: „43. § (1) A hallgató joga, hogy a jogszabályokban és az intézményi szabályozásban meghatározottak szerint teljes körű, pontos információt kapjon a tanulmányai megkezdéséhez és folytatásához, kialakítsa tanulmányi rendjét, igénybe vegye a felsőoktatási intézményben elérhető képzési lehetőségeket, kapacitásokat.” Javasoljuk, hogy a tervezet a jelenlegi szabályozásnak megfelelően részletesen tartalmazza a hallgatói jogokat, különös tekintettel annak 46.§ 3.bek. f) pontjára:

„(3) A hallgató joga, hogy a felsőoktatási intézményben biztonságban, egészséges környezetben folytathassa tanulmányait, továbbá tehetségétől, képességétől, érdeklődésétől függően segítséget kapjon a tanulmányaihoz, a pályakezdéshez, e körben különösen, hogy

f) állapotának, személyes adottságának, fogyatékkal megállapításának megfelelő ellátásban részesüljön”

Autisták Országos Szövetsége
1053 Budapest, Fejér Gy. u. 10.
Tel.: 06-1-354 1073
E-mail: info@esoember.hu
Web: www.esoember.hu

3. A tanulmányi kötelezettség teljesítése (IV. rész, XIII. fejezet)

A tervezet 49. és 50.§-a, a jelenlegi szabályozással ellentétben nem tartalmazza a fogyatékossgal élő hallgatók esélyegyenlőségét elősegítő kötelezettségeket. Javasoljuk, hogy a tervezetbe emeljék be a 2005. évi CXXXIX. törvény 61.§-ában foglaltakat:

„A fogyatékossgal élő hallgató részére biztosítani kell a fogyatékossgához igazodó felkészítést és vizsgáztatást, továbbá segítséget kell nyújtani részére ahhoz, hogy teljesíteni tudja a hallgatói jogviszonyából eredő kötelezettségeit. Indokolt esetben mentesíteni kell egyes tantárgyak, tantárgyrészek tanulása vagy a beszámolás kötelezettsége alól. Szükség esetén mentesíteni kell a nyelvvizsga vagy annak egy része, illetőleg szintje alól. A vizsgán biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt, az írásbeli beszámolón lehetővé kell tenni a segédeszköz (írógép, számítógép stb.) alkalmazását, szükség esetén az írásbeli beszámoló szóbeli beszámolóval vagy a szóbeli beszámoló írásbeli beszámolóval történő felváltását. Az e bekezdés alapján nyújtott mentesítés kizárólag a mentesítés alapjául szolgáló körülménnyel összefüggésben biztosítható és nem vezethet alap- és mesterképzésben az oklevél által tanúsított szakképzettség, illetve felsőfokú szakképzettségben a bizonyítvány által tanúsított szakképzés megszerzéséhez szükséges alapvető tanulmányi követelmények alóli felmentéshez.

A fogyatékossgal élő hallgatók tanulmányaival kapcsolatos elveket, az előnyben részesítési szempontokat és eljárási szabályokat a Kormány határozza meg. A felsőoktatási intézmény szervezeti és működési szabályzata határozza meg a fogyatékossgal élő hallgatókkal kapcsolatos intézményi feladatok végrehajtásának rendjét.”

4. Az oktatókra, tudományos kutatókra, tanári munkakörben foglalkoztatottakra vonatkozó külön szabályok (III. rész, VIII. fejezet)

A 2005. évi CXXXIX. törvény részletesen felsorolja az oktatók kötelezettségeit. Jelen tervezetben csupán annyi szerepel, hogy: „35. § (2) Az oktatással kapcsolatos feladatokat ellátó kötelessége, hogy az ismereteket tárgyilagosan és többoldalúan közvetítse, a jóváhagyott tanterv szerint oktasson és értékeljen, a hallgató emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartsa.” Javasoljuk, hogy a tervezet a jelenlegi szabályozásnak megfelelően részletesen tartalmazza az oktatói kötelességeket, különös tekintettel annak 95.§ 5.bek. b) pontjára:

„oktató tevékenysége során figyelembe vegye a hallgató egyéni képességét, tehetségét, fogyatékossgát”

Autisták Országos Szövetsége

1053 Budapest, Fejér Gy. u. 10.

Tel.: 06-1-354 1073

E-mail: info@esoember.hu

Web: www.esoember.hu

5. 79/2006. Kormány Rendelet

Javasoljuk, hogy a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 79/2006. (IV. 5.) Korm. Rendelet is módosításra kerüljön. A jelenleg hatályban lévő rendelet az autizmus spektrum zavart leszámítva az összes fogyatékosági típusra vonatkozóan tartalmazza az előnyben részesítés részletes követelményeit. Az autizmussal élő hallgatók esélyegyenlőségének biztosítása érdekében esetükben is szükséges az előnyben részesítési követelmények részletes meghatározása. Ennek érdekében a jogszabály 18.§ 6. bekezdésének módosítását az alábbiak szerint javasoljuk:

„(6) Az autista hallgató esetében a szakvélemény és a kérelme alapján a (2)–(5) bekezdésben meghatározott kedvezmények alkalmazhatók.

a) a számonkérés körülményei az autizmussal élő hallgató speciális szükségleteinek megfelelően alakíthatóak. Helyettesíteni lehet az írásbeli számonkérést/vizsgát szóbelivel, a szóbeli számonkérést/vizsgát írásbelivel.

b) számonkérés során segítség adható az elvárások és kérdések tisztázásához, szóbeli vizsgánál a feltett kérdések, utasítások írásban is megjeleníthetők, megfogalmazásuk egyszerűsíthető.

c) szükség szerint a hallgatónak a szóbeli és írásbeli vizsgákhoz a megállapított felkészülési időnél hosszabb felkészülési időt kell biztosítani.

d) lehetővé kell tenni mind a kurzusok, mind a számonkérés során speciális eszközök (elsősorban hangrögzítő eszköz, számítógép, értelmező szótár) alkalmazását.

e) az autizmussal élő hallgató – amennyiben fejlődési zavara miatt nem képes a szóbeli és/vagy írásbeli elvárások teljesítésére – felmentést kaphat az államilag elismert „C” típusú nyelvvizsga követelménye alól.

f) az autizmussal élő hallgató a fejlődési zavarából következő nehézségek miatt egyes gyakorlati követelmények alól felmentést kaphat, vagy ezek teljesítése megfelelő (nem gyakorlati) feladatokkal helyettesíthető.

g) szükség szerint az autizmussal élő hallgató számára az egyetemi/főiskolai ügyintézőkhez személyi segítséget kell biztosítani.

h) További, az (a)-(g) bekezdésekben felsoroltakon kívüli, egyedi, autizmus-specifikus feltételek megállapításához ifjúságpszichiátriai/pszichiátriai szakvélemény és javaslat szükséges.

Autisták Országos Szövetsége

1053 Budapest, Fejér Gy. u. 10.

Tel.: 06-1-354 1073

E-mail: info@esoember.hu

Web: www.esoember.hu

j) Biztosítani kell, hogy a hallgató a tantárgyi követelményekkel, a tanulmányi renddel kapcsolatos információkat az esélyegyenlőségi koordinátortól – szükség esetén a személyi segítő bevonásával – illetőleg szükség esetén alternatív kommunikációs eszközök alkalmazásával (pl.: folyamatábrák) megkapja. A hallgató igény esetén a szóbeli és írásbeli vizsgakövetelmények teljesítéséhez információs segítséget, egyénre szóló tájékoztatást kapjon.”

A jogszabály 20. § (3) A (2) bekezdés b) pontja szerint a koordinátor feladata:

*„a) részvétel a fogyatékossgal élő hallgatók által benyújtott, a (2) bekezdés a) pontja szerinti kérelmek elbírálásában és nyilvántartásában,
b) kapcsolattartás a fogyatékossgal élő hallgatókkal, azok személyes segítőivel
c) a fogyatékossgal élő hallgatók tanulmányai, vizsgái során alkalmazható segítségnyújtási lehetőségek biztosítása, illetve szorgalmi időszakban a fogyatékossgal élő hallgatók által igényelt konzultációs lehetőségek megszervezése,
d) javaslattétel a fogyatékossgal élő hallgatók tanulmányainak segítését szolgáló normatív támogatás felhasználására, a segítségnyújtáshoz szükséges tárgyi eszközök beszerzésére.”*

Indokolt lenne a rendeletben a személyi segítő fogalmának definiálása, mert erre több helyen utal a rendelet, de nem lehet tudni, hogy esélyegyenlőségi szempontból ki értendő a jelzett személyi kör alatt. Továbbá az autizmussal élő hallgatók esetében indokolt lenne a koordinátor rendszeres és dokumentált kapcsolattartásának előírása az autista hallgatókkal és a személyi segítőkkal a fogyatékossgal jellegére tekintettel.

Budapest, 2011. október 21.

Szilvásy Zsuzsanna

az AOSZ elnöke